

VALANTIA HISPIDA L. U FLORI JUGOSLAVIJE

Mit deutscher Zusammenfassung

ZINKA PAVLETIĆ

(Institut za botaniku Sveučilišta u Zagrebu)

Primljeno 19. 11. 1975.

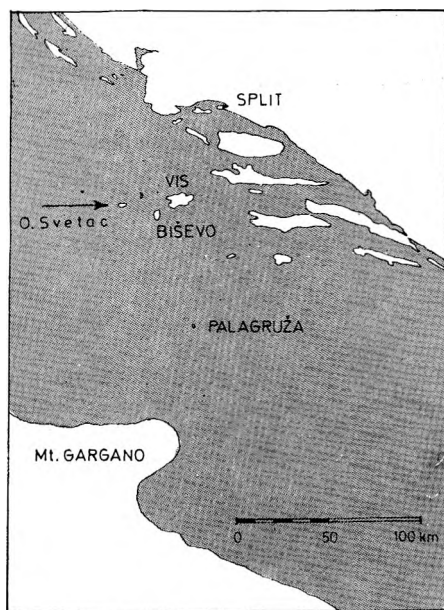
U drugoj polovici svibnja 1975. godine obavila sam terenska istraživanja flore i vegetacije na otoku Svecu (Viško otočje, sl. 1.). Tom prilikom naišla sam u kamenjaru oko jedne cisterne uz vinograd nedaleko naselja »Gornje selo« na već davno ocvale i prilično osušene primjerke na prvi pogled meni poznate pa ipak strane biljke: uočila sam sličnost s vrstom *Valantia muralis* L. Potonja ispitivanja skupljenog materijala pokazala su da je to vrsta *Valantia hispida* L., za koju nisam našla niti jedan podatak u literaturi koji bi govorio o prisutnosti te biljke u flori Jugoslavije.

Rod *Valantia* L. (= *Vaillantia* L.) zastupljen je u području Mediterana s tri vrste, od kojih je općenito, pa tako i u našim krajevima česta *V. muralis* L. — zidarščica.

V. hispida L. (sl. 2.) odlikuje se gusto čekinjasto dlakavim izdankom, koji je od baze razgranjen u mali broj \pm uspravnih, 10—15 (20) cm visokih stabljika. Listovi su produženo jajasta oblika, u pršljenima koji su u donjem dijelu prilično razmaknuti, a prema gore vrlo gusti. Plod je skupni (nastao od jednog dihajzija), vrlo čekinjast i s tri roščića, sadrži po dva polukuglasta po svoj površini sitno bradavičava plodića, na hilumu s gustim bijelim prilieglim dlakama. Ova jednogodišnja zeljasta biljka, kao i *V. muralis* L. cvate u proljeće (III — V), također je vezana za suha, kamenita i sunčana mjesta, te i na otoku Svecu dolazi u sastavu kamenjarske asocijacije *Thero-Brachypodietum adriaticum* (H o r v a t i ć 1970).

Unutar relativno širokog areala ta cirkummediteranska vrsta vezana je za vrlo aridna područja, te su njezini nalazi ponekad prava rijetkost: B o n n i e r (1911—1935) npr. za Francusku spominje samo jedan lokalitet, u blizini Nice, dok F i o r i (1923—1929) za Italiju navodi nešto više nalazišta, uglavnom na otocima, a također i na Mt. Garganu.

Nalaz vrste *Valantia hispida* L. na otoku Svecu značajan je za floru Jugoslavije općenito, jer je to zasad jedini nalaz te biljke u nas. Uzevši u obzir biljnogeografsku povezanost naših udaljenih srednjodalmatinskih otoka sa susjednim, talijanskim kopnom (Mt. Gargano!), može i ovaj primjer, uz mnogobrojne dosadašnje (Domac 1957, Eberle 1972, Pavletić 1975, Trinajstić 1972. i dr.), pridonijeti tumačenju takove povezanosti.

Sl. 1. Orientaciona geografska karta: otok Svetac — nalazište vrste *Valantia hispida* L.

Abb. 1. Orientationslandkarte: Insel Svetac — Fundort von *Valantia hispida* L.

Činjenica da se *V. hispida* L. susreće samo u vrlo aridnim područjima (Bonnier 1911—1935, Fiori 1923—1929, Halacsy 1900—1902. i dr.) svjedoči da i klimu otoka Sveca možemo smatrati vrlo sušnom, iako u tom pogledu ne raspolažemo nikakvim meteorološkim podacima. Ipak, možemo se orijentaciono poslužiti podacima hidrometeoroloških stanica u Komiži (o. Vis), Mezoportu (o. Biševo) i na Palagruži, na osnovi kojih je već istaknuto (Pavletić 1973) da na potezu Vis — Biševo — Palagruža postoji znatno smanjenje oborina i prijelaz iz suphumidne u semiaridnu klimu.

Sl. 2. *Valantia hispida* L. sa otoka Svetac.

Abb. 2. *Valantia hispida* L. von der Insel Svetac.

Literatura

- Bonnier, G., 1911—1935: Flore complète illustré de France, Suisse et Belgique, V. Paris, Neuchâtel et Bruxelles.
- Domac, R., 1957: *Convolvulus cneorum* L. u flori Jugoslavije. Acta Bot. Croat., 16, 89—92.
- Eberle, G., 1972: Der Schneeweisse Alant (*Inula candida*) — eine transadriatische Pflanze. Natur und Museum, 108 (8) 301—306.
- Fiori, A., 1923—1929: Nuova Flora analitica d'Italia, II. Firenze.
- Halácsy E., 1900—1902: Conspectus florae graecae, I. Lipsiae.
- Horvatić, S., 1970: Les associations de *Brachypodium ramosum* (L.) R. et Sch. dans la végétation euméditerranéenne de pacages rocheux et des prairies sèches du karst de la côte est-Adriatique. Fragm. florist. et geobot., 16, 151—159.
- Pavletić, Z., 1973: Flora i vegetacija Biševa s posebnim obzirom na biljno-geografski položaj otoka. (Disertacija — mscr.), Zagreb.
- Pavletić, Z., 1975: Analiza flore otoka Biševa. Acta Bot. Croat., 34, 159—170.
- Trinajstić, I., 1973: Über das Problem der Glazial-Refugia der immergrünen, kserothermen Vegetation auf der adriatischen Küste der Balkanhalbinsel. International Symposium of the Balkan Flora and Vegetation, Varna (u tisku).

ZUSAMMENFASSUNG

VALANTIA HISPIDA L. IN DER FLORA JUGOSLAWIENS

Zinka Pavletić

(Botanisches Institut der Universität, Zagreb)

Im Mai 1975 wurde auf der Insel Svetac (Archipelag von Vis, Mitteldalmatien) in der Assoziation *Thero-Brachypodietum adriaticum Valantia hispida* L. gefunden, die bisher in der Flora Jugoslawiens noch unbekannt gewesen war.

Dieser Fund, wie mancher anderen Pflanzenarten, deutet auf pflanzen-geographische Beziehungen der entlegenen ostadriatischen Inseln und der Apeninischen Halbinsel. Diese zirkumediterrane Pflanzenart ist für sehr aride Gebiete des Mediterrans charakteristisch, deswegen finden wir sie auf dieser isolierten adriatischen Insel, die ein sehr trockenes Klima aufweist.

Dr Zinka Pavletić
Institut za botaniku sveučilišta
Marulićev trg 20
41000 Zagreb (Jugoslavija)